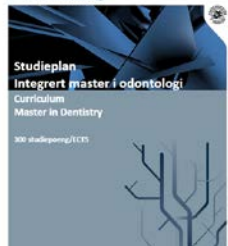

Bittfunksjon

6 seminar

Asbjørn Jokstad

Protetikk og bittfunksjon

Læringsmål

ODO-2503, Oral økologi

Innholdskrav	Utfyllende opplysninger og kommentarer
Navn	Oral økologi (ODO-2503)
Emnekode og emnenivå	ODO-2503 Administreres av Institutt for klinisk odontologi - IKO Oppdatert: 20.04.16 Emneansvarlig: førsteamanuensis Mohammed Al-Haroni Godkjent Programstyret for tannpleie og odontologi (PTO): 31.10.12 10 ECTS (foreleses 5. semester)
Omfang	10 ECTS (foreleses 5. semester)
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	Som for opptak til Integriert masterstudium i odontologi. Bestått følgende eksamener: ODO-2005, ODO-2006 og ODO-2007
Faglig innhold	Balansen mellom helse og sykdom påvirkes i et dynamisk samspill mellom mange faktorer. Fagområdet innbefatter oral fysiologi, oral patologi, oral mikrobiologi, odontologisk farmakologi og toksikologi, og kost og ernæring (odontologiske aspekter)
Relevans i studieprogram	Emnet «Oral økologi» tar sikte på å gi en helhetlig forståelse av balansen mellom helse og sykdom basert på kunnskap om oral biologi
Læringsmål	KUNNSKAPER: <ul style="list-style-type: none"> kan redegjøre for sentrale forhold innen dentin/pulpa-fysiologi kan forklare bittfunksjonelle forhold og andre myo-funksjonelle aktiviteter kan redegjøre for viktige oral-sensoriske forhold som berøring og temperatur kan redegjøre for diagnostisk mikrobiologi i odontologi kan forklare salivas fysiologi (sekresjon, sammensetning og funksjon) kan forklare det mikrobiologiske grunnlaget for utvikling av karies, periodontitt og orofasiale infeksjoner kan forklare hovedprinsipper for opptak, distribusjon, metabolisme og eliminasjon av kroppsfremmede stoffer kan forklare viktige farmako- og toksikodynamiske konsepter og bruken av dem kan redegjøre for prinsipper for risikovurdering og risikohåndtering, lover og forordninger i forbindelse med risiko for eksponering for toksiske stoffer i arbeidslivet kan redegjøre for de viktigste toksiske stoffer og eksponeringsrisiko med relevans for odontologisk praksis kan forklare ernæringsmessige forhold relatert til orale sykdommer kan forklare de vanligste typer spiseforstyrrelser (anorexia, bulimia, tvangsspising) FERDIGHETER: <ul style="list-style-type: none"> kan reflektere over ulike former for oro-fasial smerte kan reflektere over indikasjoner for vanlig biopsi-taking i munnhulen kan reflektere over spyttkjertelpatologi og konsekvensene av hyposalivasjon

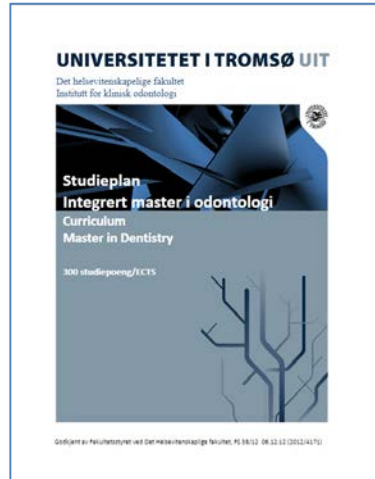
ODO-2505, Klinisk odontologi del 1

Innholdskrav	Utfyllende opplysninger og kommentarer
Navn	Klinisk odontologi del 1 (ODO-2505)
Emnekode og emnenivå	ODO-2505 Administreres av Institutt for klinisk odontologi - IKO Oppdatert: 20.04.16 Semesteransvarlig: Førsteamanuensis Christer Ullbro Godkjent Programstyret for tannpleie og odontologi (PTO): 31.10.12 20 ECTS (foreleses 6. semester)
Omfang	20 ECTS (foreleses 6. semester)
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	Som for opptak til Integriert masterstudium i odontologi. Dessuten må kandidaten ha bestått eksamen i ODO-2513, ODO-2514 og ODO-2503
Faglig innhold	<ul style="list-style-type: none"> Oral kirurgi Oral medisin Periodonti Kariologi Endodonti Protetikk m/bittfunksjon Gerodontologi
Relevans i studieprogram	Grunnleggende klinisk odontologisk kunnskap og kompetanse
Læringsmål	KUNNSKAPER: <ul style="list-style-type: none"> kan redegjøre for grunnleggende generell oral diagnostikk i det kliniske arbeidet og kunne bruke ulike diagnostiske rutiner kan forklare om karies som sykdom og behandlingsprinsippene for forebyggende tannhelsearbeid og karies, inklusiv valg og håndtering av vanlig anvendte dentale materialer kan forklare om basale periodontale problem og relaterte behandlingsprinsipp kan redegjøre for bittfunksjonelle undersøkelsesmetoder og kriterier for diagnostikk kan redegjøre for oral-kirurgiske tilstander kan redegjøre for enkle oral-medisinske tilstander kan beskrive vanlige basale endodontiske problem og vanlige behandlingsprinsipper for vital pulpa kan beskrive enkle protetiske problem og vanlige behandlingsprinsipper kan redegjøre for tannhelseproblem hos eldre og hvordan de behandles kan beskrive basale røntgenologiske teknikker og diagnostikk FERDIGHETER: <ul style="list-style-type: none"> kan reflektere over egen faglig utøvelse og respektfull pasientkommunikasjon kan gjennomføre en vanlig odontologisk undersøkelse og stille enkle diagnoser kan gjennomføre en vanlig klinisk behandling (fagspesifikk og tverrfaglig)

ODO-3304, Klinisk odontologi del 2

Innholdskrav	Utfyllende opplysninger og kommentarer
Navn	Klinisk odontologi del 2 (ODO-3303)
Emnekode og emnenivå	ODO-3304 Administreres av Institutt for klinisk odontologi - IKO Oppdatert: 26.11.15 Semesteransvarlig/IKO Førsteamanuensis Rita Kundzina Godkjent Programstyret for tannpleie og odontologi (PTO): 31.10.12 30 ECTS (foreleses 8-10. semester, 15+12+3 ECTS)
Omfang	30 ECTS (foreleses 8-10. semester, 15+12+3 ECTS)
Forkunnskapskrav, anbefalte forkunnskaper	Som for opptak til Integriert masterstudium i odontologi. Kandidaten må ha bestått ODO-3005 Ekstern praksis del 1
Faglig innhold	Veiledet praktisk/ klinisk trening på universitetsklinikken, forelesninger, seminarer og PBL-oppgaver. Kandidaten blir kjent med og skal kunne utføre kliniske prosedyrer innen kliniske emneområder i odontologi: <ul style="list-style-type: none"> Oral kirurgi Oral medisin Periodonti Kariologi Endodonti Protetikk m/bittfunksjon Gerodontologi
Relevans i studieprogram	Grunnleggende odontologisk fag – teoretisk kunnskap bak klinisk odontologi
Læringsmål	KUNNSKAPER: <ul style="list-style-type: none"> kan redegjøre for prinsippene for forebyggende tannhelsearbeid kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i oral diagnostikk og bruk av ulike diagnostiske rutiner kan redegjøre for bittfunksjonelle forhold og problemer kan utøve vanlige oral-kirurgiske og oral-medisinske tilstander kan redegjøre for periodontale problemer og behandlingsprinsipper kan forklare om karies som sykdom og vanlige behandlingsprinsipper inkludert valg og håndtering av vanlig anvendte dentale biomaterial kan forklare om vanlige endodontiske problemer og vanlige endodontiske behandlingsprinsipper kan forklare om protetiske problemer og vanlige behandlingsprinsipper innen fast og avtakbar protetikk kan redegjøre for indikatorer for og behandling med implantatretinert protetikk kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i tannhelseproblemer hos eldre, og hvordan de behandles FERDIGHETER: <ul style="list-style-type: none"> kan analyserer eksisterende teorier og fortolkninger innen

Læringsmål i 6 semester (2 timer)

Hvordan:

- gjøre en enkel bittfunksjonell undersøkelse
- registrere relevante funn i klinikkens journalsystem
- identifisere parafunksjoner
- identifisere grav okklusal interferens
- kunne forklare til en pasient en diagnose og sannsynlig etiologi
- instruere i hvordan risiko for fortsatt og/eller ytterligere funksjonsforstyrrelser i tyggeapparatet kan minimeres

Bittfunksjon

Hvordan forebygge, diagnostisere og behandle forstyrrelser av tyggeapparatets funksjoner

(“stomatognatiske system”)

Omfatter lære om Ortofunksjon og Dysfunksjon

Bittfunksjon

Organisert i undervisningen
i protetik i de fleste
undervisnings-
institusjoner verden over
(med Sverige som unntak)

Bittfunksjon

Organisert i undervisningen i
protetikk i de fleste
undervisnings-institusjoner
verden over

(med Sverige som unntak)

Proteser ment for å korrigere form og funksjon kan, dersom feilaktig utformet, forårsake dysfunksjon

Dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt (patologisk) tannslitasje

- Attrisjon – abrasjon – korrosjon (erosjon) er kliniske termer
- Tannslitasje kan bare forstås ved hjelp av tribologiske prosesser
- Aldri bare én årsak til tannslitasje - alltid multikausalt
- Mange indekser & målekriterier

Oftest et subjektivt behandlingsbehov

Dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Oral dysfunksjon
  - Medfødt
  - ervervet
  - Iatrogen
    - Protetikk?
    - Kjeveortopedi?

Oftest subjektiv behandlingsbehov

Tap av tenner kan gi bittendringer – men ikke nødvendigvis dysfunksjon

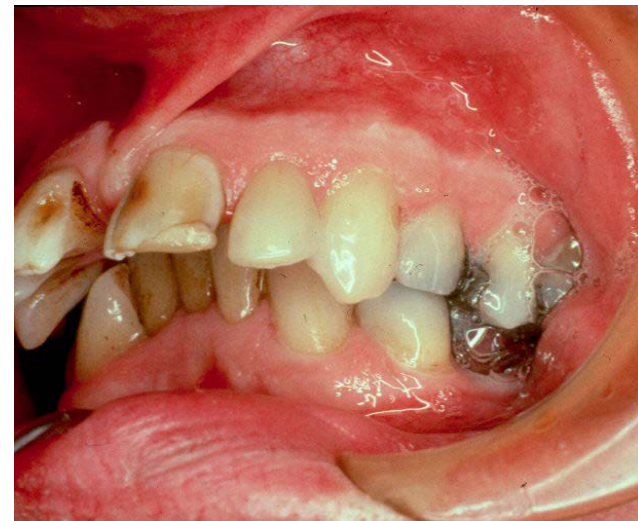
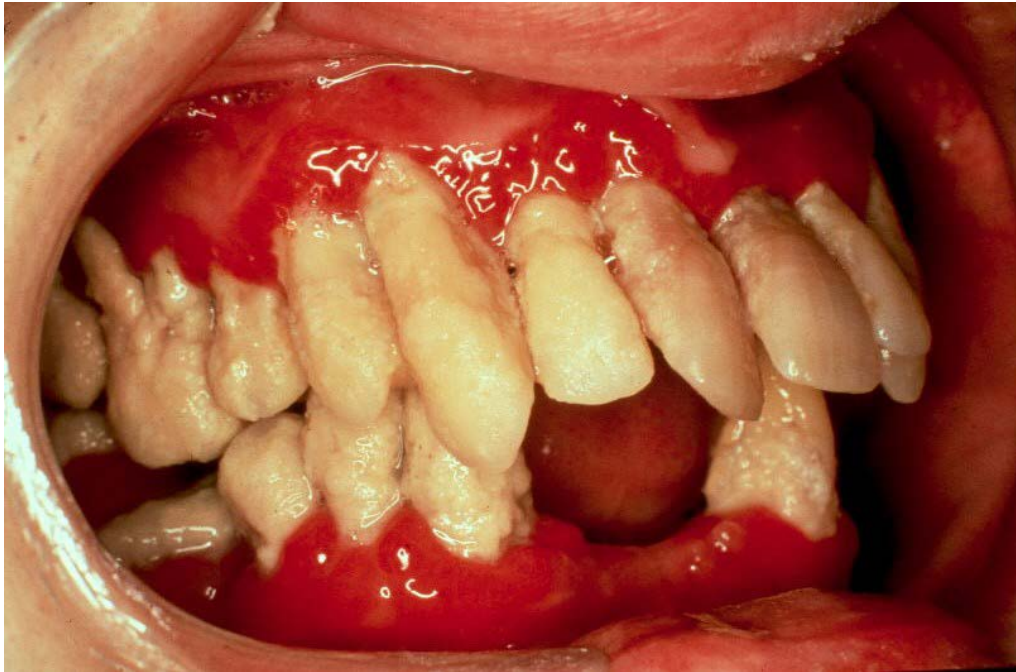

Bittendringer i seg selv er ikke en indikasjon for protetisk behandling

Symptom-givende bittendringer kan være indikasjon for protetisk behandling

Disse pasientene har ikke primært bittfunksjonelle problemer

Ikke uvanlig at oral dysfunksjon har iatrogen («tannlege») årsak:

(Helkjeve)protetiske konstruksjoner

For høyt / lavt

Mangelfull okklusjon / artikulasjon

Feilkonstruerte bittskinner

Utstrakt bruk av kompositte plastfyllinger posteriort

Tannfyllinger i enkelttenner

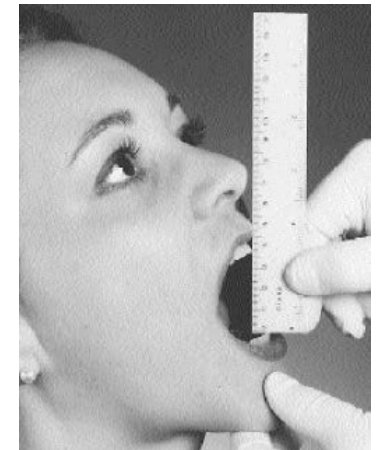

«Farrar»-skinne / «jump-the-bite»-skinne

Dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Medfødt / ervervet / iatrogen dysfunksjon og/eller
3. Begrenset og/eller asymmetrisk kjevebevegelser
  - I befolkningen har
    - 8% (5-14%) egenrapportert
    - 7% (4-18%) detekterbare tegn
    - "Closed lock" – 4% egenrapportert

Oftest subjektiv behandlingsbehov

Dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Medfødt / ervervet / iatrogen dysfunksjon og/eller
3. Begrenset og/eller asymmetrisk kjevebevegelse og/eller

4. Lyd fra kjeveledd(ene)

- I befolkningen har
  - 19% (6-48%) egenrapporterte symptom
  - 26% (9-50%) detekterbare tegn

Oftest subjektiv behandlingsbehov

Dysfunksjon-pasienter:

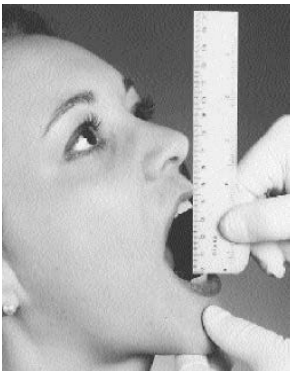
1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Medfødt / ervervet / iatrogen dysfunksjon og/eller
3. Begrenset og/eller asymmetrisk kjevebevegelse og/eller
4. Redusert/ asymmetrisk kjevebevegelse og/eller
5. Lyd fra kjeveledd og/eller
6. Smerter i tyggemuskulatur / kjeveledd
  - I befolkningen har
    - 4% (2-10%) detekterbare funn
    - 6% (3-21%) egenrapporterte symptomer
    - 14% (1-39%) v/ palpering av TMJ
    - 33% (16-64%) v/ palpering av tyggemuskler

Dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Medfødt / ervervet / iatrogen dysfunksjon og/eller
3. Begrenset / asymmetrisk kjevebevegelse og/eller
4. Lyder fra kjeveledd og/eller
5. Smerter i kjeveledd / tyggemuskulatur

= "TMD"

Temporomandibular Disorders
Temporomandibulære Forstyrrelser

Hvor mange har “TMF”?

- Svar: Svært mange!
- 75% av befolkningen har > 1 klinisk tegn
- 50% av befolkningen har > 1 symptom
  - 1/5 kunne trenge en eller annen form for behandling
- 50% viser progressive symptomer
- 1 av 10 pasienter med “TMF” er “behandlingsresistente”
- I USA ~\$30 milliarder i tapt produktivitet per år
- I USA ~550 millioner tapte arbeidsdager per år
- I USA ~10 millioner pasienter “behandles” til enhver tid

Ved klinisk undersøkelse finner man ofte:

- Palpering av tyggemuskler / kjeveledd er ømt, endog kan gi smerte
- Kan være begrenset/endringer i bevegelse av mandibula
- Leddlyder ved kondylær bevegelse
  - Krepitasjon / Klikking
- Kan være uttalt tannslitasje, men ikke vanlig

Ved samtale finner vi i tillegg ofte:

- Søvnproblemer
- Mentalt slitne
- Tensjonshodepine
- Smerter (kroniske) andre steder
- Ofte generelt belastet somatisk helse
- Psykiske problemer som depresjon og angst

International Network for Orofacial Pain and Related Disorders Methodology
A Consortium Focused On Clinical Translation Research

Andre dysfunksjon-pasienter:

1. Uttalt tannslitasje og/eller
2. Medfødt / ervervet / iatrogen dysfunksjon og/eller
3. Redusert / asymmetrisk kjevebevegelse og/eller
4. Lyd fra kjeveledd og/eller
5. Smerter i tyggemuskulatur / kjeveledd
?

Snorking (med/uten søvnmangel)

Tinnitus

Whiplash («jaw-lash»)

Hodepine

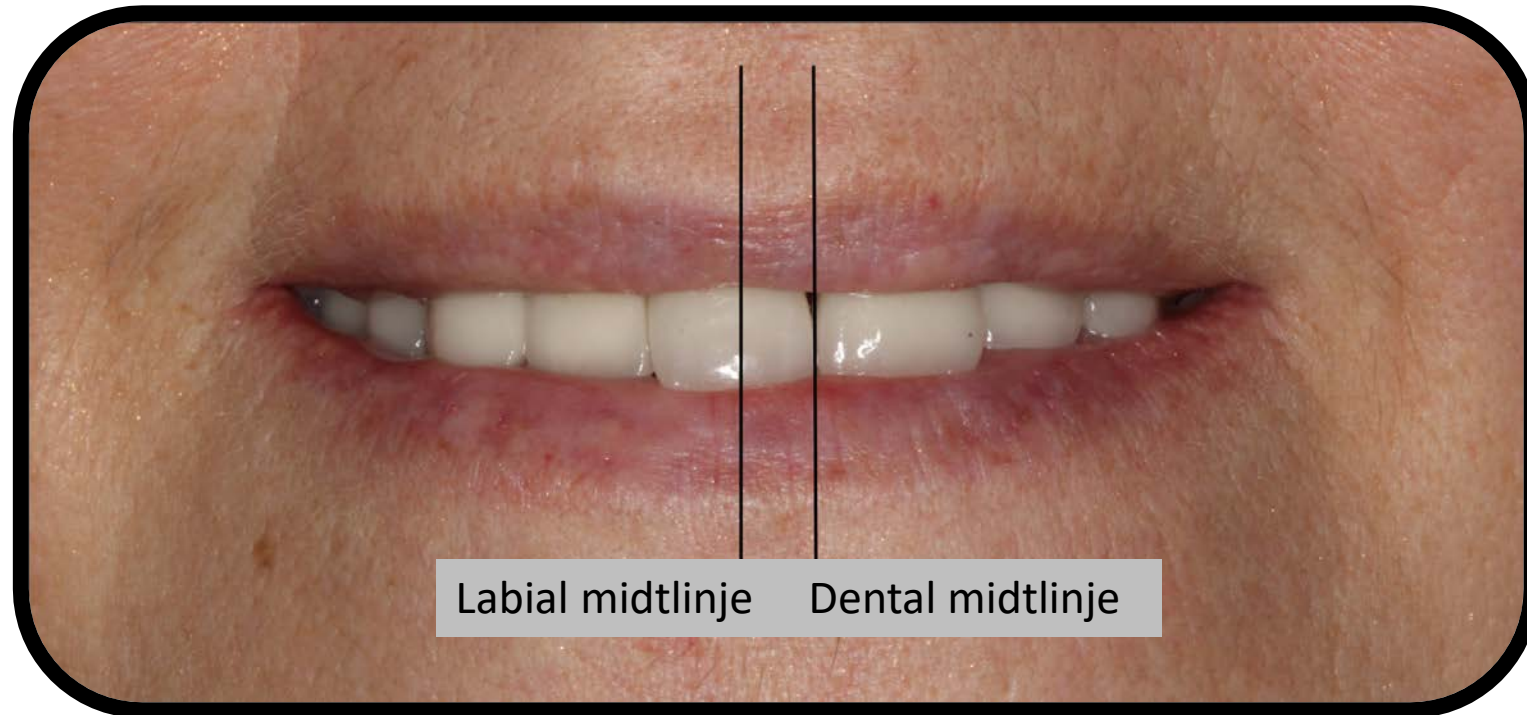
Redusert livskvalitet pga opplevd bittproblem

Massester-hypertrofi

ANALYSER AV DENTAL OKKLUSJON I SAMMENHENG MED ORAL PROTETIKK

NORMALT SMIL

Okklusal-analyse – tannkontakter ved:

Habituell okklusjon

Protrusjon

**(Retrudert kontakt-
posisjon)**

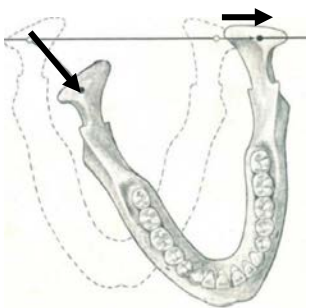

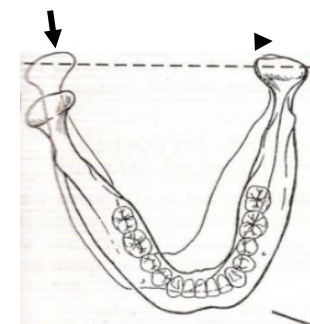
Okklusal-analyse – tannkontakter ved:

Kliniske funn

NAVN:
Tenk på kondyl-
bevegelse

Lang

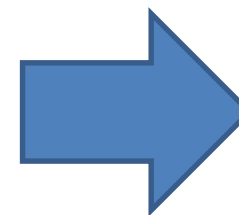
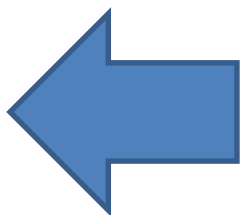

kort

Side –
føring
Høyre

“Medio-
trusjon” &
“Latero-
trusjon”

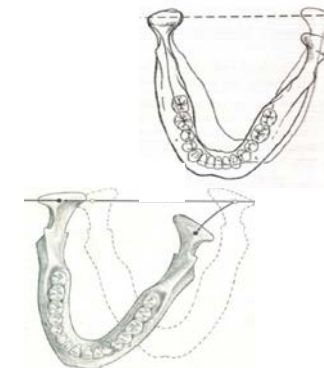
Side –
føring
Venstre

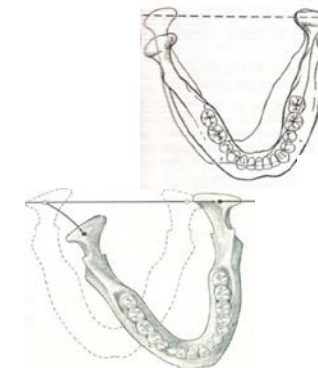
Dynamisk okklusal-analyse – (eksempel)

3	
2	
	2
	1 2
2 1	1 2
2 1	1 2

Høyre sidebevegelse

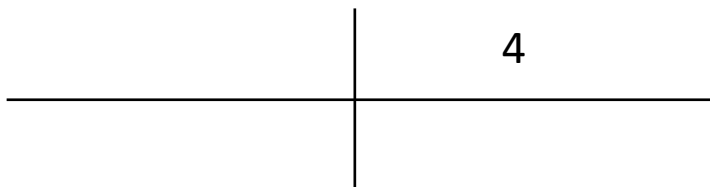
Venstre sidebevegelse

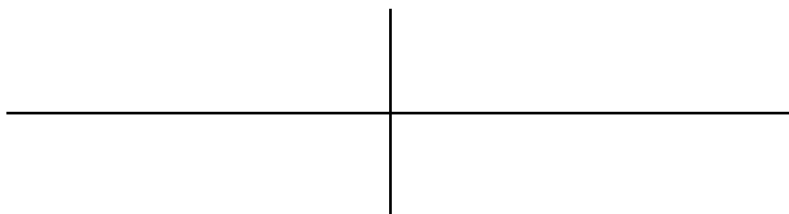
Protrusjon

Intraoral okklusal-analyse – (eksempel)

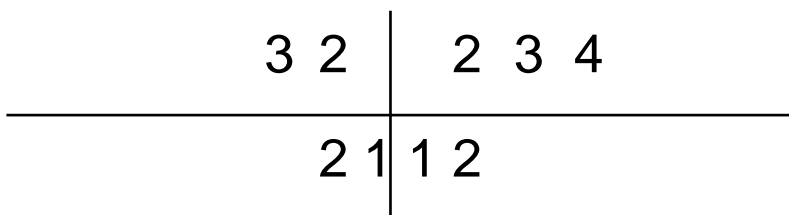
Fremitus: (bevegelse ved sambitt)

Løs/åpen proksimal-kontakt:

Slitasje-fasetter:

Statisk okklusal-analyse (eksempel)

- Angle kl. I med palatal kryssbitt (21, 22, 23, (24))
- Vertikalt overbitt: 2 mm
- Horisontalt overbitt: 0.5 - -0.5 mm
- CR-CO diskrepans: Ikke mulig å bedømme (pga tann-interferens)

Interference

From Wikipedia, the free encyclopedia

Interference is the act of interfering, invading, or poaching. **Interference** may also refer to:

Communications [edit]

- Interference (communication)**, anything which alters, modifies, or disrupts a message
- Adjacent-channel interference**, caused by extraneous power from a signal in an adjacent channel
- Co-channel interference**, also known as crosstalk
- Electromagnetic interference**, disturbance that affects an electrical circuit
- Inter-carrier interference**, caused by doppler shift in OFDM modulation
- Intersymbol interference**

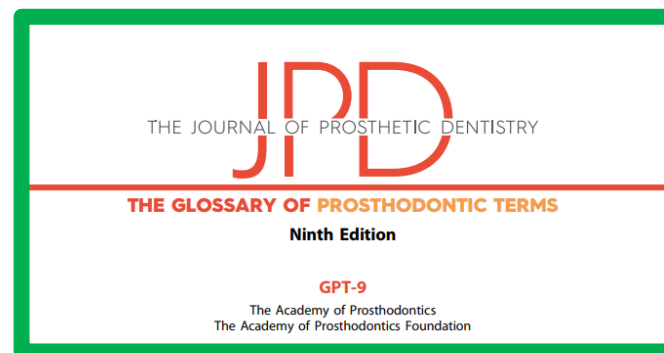
Entertainment [edit]

- Interference (band)**, an Irish band which formed in 1984
- Interference (Crease album)**, 1995
- Interference (Cubanate album)**, 1998
- Interference (film)**, Paramount's first all-talking film
- "Interference" (*Prison Break* episode), a 2007 episode
- Interference – Book One**, a 1999 *Doctor Who* novel by Lawrence Miles
- Interference – Book Two**, a 1999 *Doctor Who* novel by Lawrence Miles

Science [edit]

Biology [edit]

- Interference (genetic)**
- RNA interference**, a process within living cells that moderates the activity
- Vaccine interference**, interaction between two or more vaccines mixed in

Physics [edit]

- Interference engine**
- Interference fit**, in engineering
- Interference lithography**, in optics
- Thin-film interference**, in optics
- Wave interference**, in physics

Sports [edit]

- Pass interference**, a penalty in American football and Canadian Football
- Interference (baseball)**, changing the course of play from what is expected
- Interference (ice hockey)**

Other uses [edit]

- Interference (chess)**
- Interference proceeding**, in U.S. patent law
- Interference ripples**, in geology
- Interference theory**, in psychology
- Interfering thread nut**, a type of locknut
- Statistical interference**, in statistics

See also [edit]

- Intervention (disambiguation)**

«Biometric norms»
«Harmonious face»
«Harmonious teeth»
[Apollo Belvedere](#)

interference \ɪnˈtɜːrfɪrˈɑːns *n* (1783): in dentistry, any tooth contact that interferes with or hinders harmonious mandibular movement; an undesirable tooth contact

occlusal interference \ɑːkloʊˈzɑːl, -sɑːl \ɪnˈtɜːrfɪrˈɑːns: **1.** any tooth contact that inhibits the remaining occluding surfaces from achieving stable and harmonious contacts; **2.** any undesirable occlusal contact

deflective occlusal contact \dɪ-flɛkˈtɪv \ɑːkloʊˈsɑːl \kɔnˈtɑːkt: a contact that displaces a tooth, diverts the mandible from its intended movement or displaces a removable denture from its basal seat; *comp*, OCCLUSAL DISHARMONY, OCCLUSAL **INTERFERENCE**, OCCLUSAL PREMATUREITY

defective occlusal contact \dɪ-fɛkˈtɪv \ɑːkloʊˈsɑːl \kɔnˈtɑːkt *obs: syn*, DEFLECTIVE OCCLUSAL CONTACT

cuspal interference: *syn*, DEFLECTIVE OCCLUSAL CONTACT

balancing interference \bəlˈɑːns \ɪŋ \ɪnˈtɜːrfɪrˈɑːns *obs: syn*, MEDIOTRUSIVE OCCLUSAL CONTACT; NONWORKING-SIDE OCCLUSAL CONTACT

nonworking-side interference \nɔn-wɜːrkɪŋ \sɪd \ɪnˈtɜːrfɪrˈɑːns: *comp*, NONWORKING-SIDE OCCLUSAL CONTACT

free mandibular movement \frɛ \mən-dɪbˈyɑːlɑːr \moʊvˈmənt: **1.** any mandibular movement made without **interference**; **2.** any uninhibited movement of the mandible

protrusive deviation \proʊ-troʊˈsɪv \dɛˈvē-əˈʃun: discursive movement on protrusion that ends in the centered position and is indicative of **interference** during movement

disc interference \dɪsk \ɪnˈtɜːrfɪrˈɑːns: interference with mandibular movement because of disc-related pathosis and/or dysfunction

Relevante Youtube-videoer

- [Sideføring ved artikulasjon](#)
- [Underkjevens bevegelser](#)
- [Tannkontakter ved sideføring](#)
- [Tygge og svelge](#)
- [Tygge eple, gulrot, tyggegummi – forsøk n=21](#)